

## ПРЕКОРАЧЕЊЕ ТУЖБЕНОГ ЗАХТЕВА

**Досуђивањем девизног износа у динарској противвредности, уместо тужбом траженог динарског износа који представља противвредност досуђеног девизног износа са стањем на дан подношења тужбе не води прекорачењу тужбеног захтева.**

**На досуђени девизни износ у динарској противвредности дужник треба да плати законску затезну камату прописану Законом о затезној камати.**

*Из образложења:*

„Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су 1.4.2010. године закључиле и овериле уговор о купопродаји објекта у изградњи, који се налази у Београду, улица Шуматовачка број 3а, који се градио на основу решења о одобрењу за изградњу IX-04 бр. 351-519/04 и потврде о пријему документације од 20.6.2008. године. На основу тог уговора тужилац је, као купац, туженом, као продаву, исплатио део купопродајне цене у износу од 11.806.151,90 динара, према динамици ближе наведеној у образложењу пресуде. Овај уговор је раскинут уговором о раскиду означеног уговора о купопродаји од 3.6.2010. године, који је оверен пред Првим основним судом у Београду Ов 81805/10. Чланом 3. уговора о раскиду констатовано је да је купац по одредбама раскинутог уговора продаву исплатио део купопродајне цене у укупном износу од 11.806.151,90 динара, те да се продавац обавезује да купцу изврши повраћај примљеног дела купопродајне цене у динарској противвредности 118.036,00 евра по средњем курсу НБС на дан уплате на рачун купца, а у року који ће продавац и купац накнадно одредити.

Између парничних странака закључен је и писмени споразум о дефинисању рока за повраћај примљеног дела купопродајне цене по уговору о раскиду уговора о купопродаји 49/1 од 3.6.2010. године, те према наведеном споразуму тужени је требало да до 31.12.2013. године изврши уплату износа од 118.036,00 евра у динарској противвредности по средњем курсу на дан исплате. Адвокат Синића Брашанац је, као пуномоћник тужиоца, опоменом пред утужење од 3.3.2016. године упутио туженом позив да дуговани износ из поменутог споразума уплати на рачун тужиоца најкасније у року од 10 дана по пријему опомене, те да ће у противном бити поднета тужба, а наведену опомену тужени је примио 4.3.2016. године. Пре раскида купопродајног уговора тужилац је изводио радове на предметном објекту, с тим што исплата цене тих радова представља предмет другог парничног поступка који се води између парничних странака. Након раскида уговора о купопродаји тужени је објекат поново продао другом лицу.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је правилно одлучио о основу тужбеног захтева, с обзиром да тужени према тужиоцу има неизмирену обавезу дефинисану у уговору о раскиду уговора о купопродаји од 3.6.2010. године и у писменом споразуму о року за повраћај примљеног дела купопродајне цене од 31.12.2012. године. Међутим, првостепени суд је, како је то правилно утврдио другостепени суд, погрешно применио материјално право обавезујући туженог да тужиоцу исплати тражени динарски износ са припадајућом каматом.

Према оцени Врховног касационог суда, другостепени суд правилно сматра да су странке могле уговорити обавезу туженог, као дужника у девизама, у динарској противвредности, али да конверзија девизног потраживања у динаре пре тренутка испуњења обавезе није дозвољена. Такво уговарање није противно принудним

прописима, јавном поретку, добрим пословним обичајима, нити правилима морала. Уговор је закон за странке и оно што странке уговоре дужне су и да поштују, у смислу члана 17. Закона о облигационим односима. Пошто је уговорена девизна обавеза, тужилац је могао да тражи исплату уговореног девизног дуга у динарској противвредности и само са каматом која припада на тај девизни дуг. Међутим, тужилац је извршио конверзију на дан 1.1.2014. године тражећи уместо дугованог девизног износа његову динарску противвредност са законском затезном каматом. Тако постављени тужбени захтев није основан, јер се у смислу члана 395. Закона о облигационим односима обавеза која гласи на плаћање у некој страниој валути може испунити у домаћем новцу према курсу који важи у тренутку испуњења обавезе. Конверзија девизног потраживања у динарско је правно допуштена само када је то уговором странака изричито прописано, што јасно произлази из члана 262. став 1. Закона о облигационим односима. Валута обавезе прописана чланом 395. Закона о облигационим односима подразумева да ако новчана обавеза гласи на плаћање у некој страниој валути или у злату, њено испуњење се може захтевати у домаћем новцу према курсу који важи у тренутку испуњења обавеза. То значи да тужилац има право да тражи само да му се исплати уговорени дуговани девизни износ у динарској противвредности важећој по курсу на дан исплате са припадајућом каматом. Обавеза туженог гласи на исплату 118.036,00 евра тужиоца, а рок за исплату тог дуга је био 31.12.2013. године, што значи да је тужени пао у доцњу са враћањем тог износа 1.1.2014. године, од када тужилац има право на законску затезну камату, прописану Законом о затезној камати („Службени гласник РС“ број 119/2012), како је и поставио тужбени захтев.

Неосновано се у ревизији указује да је досуђењем девизног износа у динарској противвредности другостепени суд прекорачио тужбени захтев и одлучио у границама захтева који нису стављени у поступку. Управо супротно, тужбени захтев није прекорачен јер утужени динарски износ представља противвредност досуђеног девизног износа, са стањем на дан 1.1.2014. године. Захтев за наплату новчане обавезе који гласи на одређени износ новчаних јединица у домаћој валути садржи у себи и захтев за наплату новчаних јединица у страниој валути, па је другостепени суд, правилном применом наведених законских одредби обавезао туженог да тужиоцу врати дуг дефинисан чланом 3. Уговора о раскиду Ов 81805/10.

Неосновано се у ревизији указује да је досуђена камата на штету туженог јер камата у динарима може тећи само на динарска дуговања. Наиме, чланом 2. Закона о затезној камати („Службени гласник РС“ број 119/2012) прописано је да дужник који задоцни са испуњењем новчане обавезе, поред главнице, дугује и затезну камату на износ дуга до дана исплате, и то по стопи утврђеној овим законом, а чланом 4. став 1. истог закона прописан је начин како се утврђује стопа затезне камате на износ дуга који гласи на евре. Стога је правилно другостепени суд туженог обавезао да спорни дуг исплати са законском затезном каматом, у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, правилном применом члана 395. Закона о облигационим односима и члана 2. Закона о затезној камати, и то од 1.1.2014. године као дана када је тужени пао у доцњу са испуњењем новчане обавезе која гласи на евре.“

*(Сентенца из пресуде Врховног касационог суда Рев 2511/2019 од 29.1.2020. године, утврђена на седници Грађанског одељења од 3.7.2020. године)*